

Válka v Evropě

Vážené čtenářky, vážení čtenáři!

První číslo revue *Paměť a dějiny* bývá tradičně věnováno druhé světové válce. Nikdo z nás, kteří jsme ho autorsky a redakčně připravovali, netušil, že vyjde v době, kdy bude v Evropě válka opět zuřit. Ruský vpád na Ukrajinu ve čtvrtek 24. února 2022 se podobá napadení Polska hitlerovským Německem v září 1939. Ale zatímco v předvečer druhé světové války panovalo několik let silné mezinárodní napětí a válka se tak nějak očekávala, ruská agrese přišla jako blesk z čistého nebe. V tomto bodě tak spíše připomíná počátek první světové války v roce 1914.

Již tím, že ukončil 77 mírových let v Evropě (byť z větší části poznamenaných studenou válkou), vstoupí 24. únor 2022 do dějin. Možná budeme na dobu, která právě skončila, časem nostalgicky vzpomínat jako Stefan Zweig ve *Světě včerejška* nebo Sándor Márai ve *Zpovědi* na dobu před atentátem na rakouského následníka trůnu. A možná si i my budeme klást otázku, jak je možné, že jsme byli tak zaslepení a přehlédli evidentní válečné přípravy. Putinův esej *O historické jednotě Ruska a Ukrajiny* z léta minulého roku, v němž zpochybňuje ukrajinskou státnost a tvrdí, že Ukrajinci a Rusové jsou jeden národ, bude jednou z školách čten a rozebírán hned po Hitlerově *Mein Kampf*. Pokud někdo říká, že vás chce zničit, berte ho vážně. Tak by mohlo znít opakované „poučení z dějin“. Se spisovatelem Ivanem Klímou bychom k tomu ale mohli skepticky dodat, že jediné poučení z dějin je to, že se z nich ještě nikdy nikdo nepoučil.

Ruská agrese proti Ukrajině nás vrací do časů druhé světové války. Ne že by se mezitím neválčilo, ale války byly daleko, týkaly se problémů, kterým jsme málo rozuměli, nebo šlo o nepřehledné konflikty s etnickým podtextem jako v bývalé Jugoslávii, v nichž bylo někdy obtížné rozpoznat, kdo je agresor a kdo oběť. V případě války proti Ukrajině je stejně jako v případě hitlerovské agrese jasné, co je dobro a co zlo. Také jde o válku totální – agresori celému světu názorně ukázali, že se nezastaví před ničím: záměrně bombardují školy, nemocnice, kryty plné civilistů. Rusové v roce 2022 stejně jako Němci v roce 1939 chtějí zničit západní civilizaci a hodnoty, na nichž stojí. To se jim ale nemůže podařit a budou za to pykat podobně jako nacisté.

Náš časopis druhou světovou válku připomíná řadou článků, které otevírají pozapomenutá nebo málo známá témata. Za všechny bych rád upozornil na příběhy Čechů, kteří byli nuceně nasazení na severu Norska okupovaného nacisty. Nebo na dosud neznámou kapitolu v životopise slavného cestovatele Miroslava Zikmunda, jenž v květnu 1945 doprovázel transport českých vězňů z osvobozeného nacistického koncentračního tábora Flossenbürg. K osmdesátému výročí heydrichiády se vracíme článkem o poměrech, které vládly na statku vdovy po zastupujícím říšském protektorovi Reinhardu Heydrichovi v Panenských Břežanech.

Jistě jste si všimli nové grafické podoby obálky. Její autorkou je stejně jako u té původní z roku 2007 grafická designérka Klára Hegerová. Změna je součástí naší snahy o zvýšení uživatelského komfortu popularizační revue, která se snaží oslovit širší čtenářskou obec. Nová obálka reaguje na současné trendy grafického designu a bude *Paměť a dějiny* – jak doufáme – lépe zviditelňovat v konkurenci podobných časopisů.

Milé čtenářky, milí čtenáři, přes neblahou dobu, v níž žijeme, bych vám rád za celý tým, který se na přípravě aktuálního čísla *Paměti a dějin* podílel, popřál klidnou a inspirativní četbu.

Petr Zidek, šéfredaktor